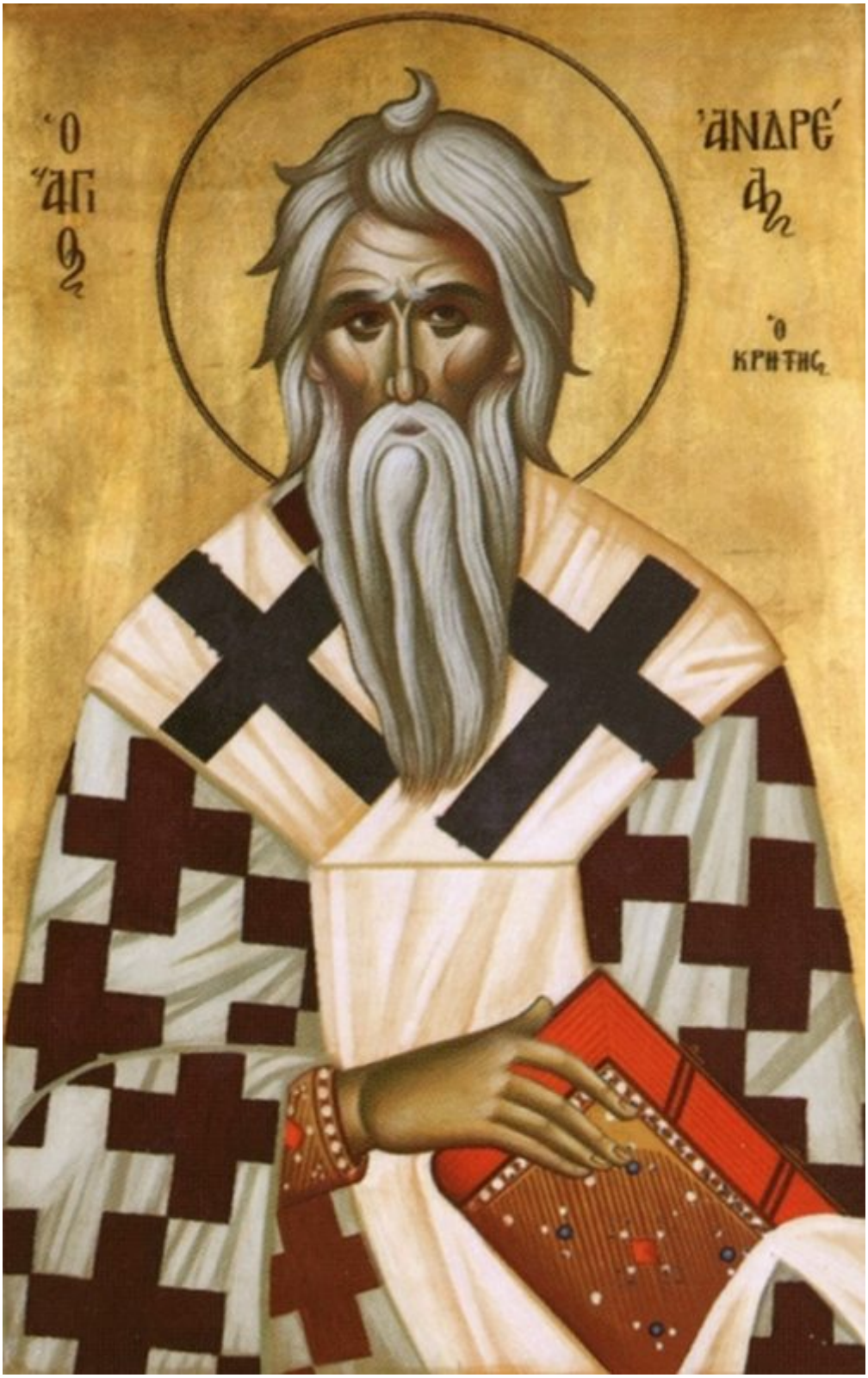
4 Ιουλίου 2026

Άγιος Ανδρέας ο Ιεροσολυμίτης Αρχιεπίσκοπος Κρήτης

Ορθοδοξία και Ορθοπραξία / Συναξαριακές Μορφές

Ο ΑΓΙΟΣ
ΑΝΔΡΕΑΣ
ΚΡΗΤΗΣ
ΠΡΟΣΧΕΣ ΚΥΡΙ
ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΕ

Άγιος Ανδρέας ο Ιεροσολυμίτης Αρχιεπίσκοπος Κρήτης – Ι. Ν. Οσίων Παρθενίου και Ευμενίου των εν Κουδουμά, δια χειρός Παναγιώτη Μόσχου (2006)

Εορτάζει στις 4 Ιουλίου

Θανὼν ἐφεῦρε τῶν πόνων στέφος μέγα,

Κρήτης ὁ ποιμήν, οὗ πόνος Κανὼν μέγας.
Τῇ δὲ τετάρτῃ ἀρχιθύτην μόρος Ἀνδρέαν εἶλε.

Βιογραφία
«Ζηλοῦτε τὰ πνευματικά» (Α’ προς Κορινθίους, ιδ’ 1). Να επιθυμείτε με ζήλο τα πνευματικά χαρίσματα. Τέτοιο ζήλο σε όλη του τη ζωή είχε και ο άγιος Ανδρέας.

Από τους μεγάλους εκκλησιαστικούς ποιητές ο Ανδρέας, γεννήθηκε στη Δαμασκό από γονείς ευσεβείς, το Γεώργιο και τη Γρηγορία. Σε ηλικία 15 χρονών, κατατάχθηκε στον κλήρο (αναγνώστης) του πατριαρχικού θρόνου των Ιεροσολύμων, από τον τότε Πατριάρχη Θεόδωρο. Στην Ιερουσαλήμ, ο Ανδρέας διακρίθηκε για τη μόρφωση και την αρετή του μεταξύ των αγιοταφιτών πατέρων, γι’ αυτό και τον προέκριναν να σταλεί στην Κωνσταντινούπολη, για την έκτη Οικουμενική Σύνοδο κατά των Μονοφυσιτών.

Μετά το τέλος της Συνόδου, ο Ανδρέας παρέμεινε στη βασιλεύουσα, όπου χειροτονήθηκε διάκονος και διορίσθηκε διευθυντής του ορφανοτροφείου «Άγιος Παύλος».

Η έξοχη επιμέλεια που ανέπτυξε στο φιλανθρωπικό αυτό ίδρυμα, τον ανέδειξε αρχιεπίσκοπο Κρήτης. Αφοσιωμένος στα καθήκοντα της νέας του θέσης, αναδείχθηκε μέγας εκκλησιαστικός διοικητής, αλλά και λαμπρός διδάσκαλος και ρήτορας. Γι’ αυτό και όλο του το ποίμνιο τον θεωρούσε πραγματικά πατέρα.

Αλλά ως μητροπολίτης πήρε μέρος στη σύνοδο που συγκάλεσε ο Φιλιππικός Βαρδάνης (712 μ.Χ.) και υποστήριξε τον Μονοφυσιτισμό, αλλά επανήλθε στην ορθή πίστη μετά τον θάνατο του Βαρδάνη.

Στο γυρισμό από την Κωνσταντινούπολη, όπου είχε πάει για διάφορες υποθέσεις, πέθανε (740μ.Χ.) επάνω στο καράβι. Τον έθαψαν στην Ερεσό της Μυτιλήνης, στο ναό της Αγίας Αναστασίας.

Να σημειώσουμε επίσης, ότι ο Άγιος Ανδρέας, υπήρξε ο καλύτερος ρήτορας της εποχής του, με έργα όπου αναπτύσσει λόγο πλούσιο, με ρητορικά σχήματα απαράμιλλου κάλλους. Πρώτος αυτός παρουσίασε πλήρες σύστημα εορταστικών ομιλιών, από τις οποίες σώζονται περίπου 30, εκδιδόμενες και ανέκδοτες. Έγραψε

αρκετά εγκώμια και λόγους. Σώζονται περίπου 100 Κανόνες και πολυάριθμα ιδιόμελα τροπάρια. Ως μελωδός έγραψε όχι μόνο τα κείμενα αλλά και την μουσική τους.

Ο Μέγας Κανών, που ψάλλεται την Πέμπτη της Ε’ εβδομάδος Νηστειών της Μ. Τεσσαρακοστής, είναι το κατεξοχήν πρωτότυπο και εκτεταμένο υμνογραφικό έργο του Ανδρέα Κρήτης. Είναι πιθανόν ο Μέγας Κανών να γράφτηκε στην Κωνσταντινούπολη ή στον τόπο θανάτου του, την Ερεσό της Λέσβου, σε μεγάλη ηλικία.

Μέγας Κανών
Αποτελείται από 261 τροπάρια, από τα οποία 11 είναι Ειρμοί. Ονομάστηκε Μέγας λόγω της έκτασής του και αποτελείται από 9 ωδές. Ο αριθμός των τροπαρίων ποικίλλει στα διάφορα χειρόγραφα. Στην τελευταία έκδοσή του (Migne), που χρησιμοποιεί το εν χρήσει Τριώδιο της Εκκλησίας ο αριθμός των τροπαρίων κατά ωδές έχει ως εξής: α΄ 25, β΄ 29+12, γ΄ 9+19, δ΄ 29, ε΄ 23, στ΄ 17+16, ζ΄ 22, η΄ 22, θ΄ 27. Η ομοιοκαταληξία αν και όχι συστηματική είναι συχνή: Ουκ ήκουσα της φωνής σου /παρήκουσα της γραφής σου. / Το σώμα κατερρυπώθην. / Το πνεύμα κατεσπιλώθην. – Μη υπερίδης με. – Μη παρίδης με. Οι παρομοιώσεις είναι άφθονες, τα δε κοσμητικά επίθετα είναι πολύ εντυπωσιακά, πολλές φορές με νεολογισμούς, όπως φιλήδονος ορμή, πατρόθεος Δαυίδ, αισθητή Εύα, πρωτόκτιστον κάλλος . Η γλώσσα του Μεγάλου Κανόνα είναι η λόγια κοινή της εποχής.

Ο Μέγας Κανών είναι ένα κείμενο βαθύτατα κατανυκτικό, γεμάτο δύναμη και εικόνες, οι οποίες χαρακτηρίζονται από έντονα δραματικά στοιχεία με παράλληλη χρήση παραδειγμάτων από την Αγία Γραφή.

Από τα εσωτερικά στοιχεία του Μεγάλου Κανόνα μπορούμε να διακρίνουμε, την αμαρτωλή κατάσταση του ανθρώπου, τον τέλος της ροπής προς ηθική κατάρρευσή του, τη συναίσθηση της αμαρτίας του, τη μετάνοια του, τη βεβαιότητα της σωτηρίας του.

Ψάλλεται ολόκληρος την παραμονή της Πέμπτης της ΣΤ΄ εβδομάδας των Νηστειών, διαιρεμένος σε τέσσερα τμήματα, και κατά τις τέσσερις πρώτες ημέρες της καθαρής εβδομάδας.

Ἀπολυτίκιον
Ἦχος δ’.
Κανόνα πίστεως, καὶ εἰκόνα πραότητος, ἐγκρατείας διδάσκαλον, ἀνέδειξε σε τῇ ποίμνῃ σου, ἡ τῶν πραγμάτων ἀλήθεια· διὰ τοῦτο ἐκτήσω τῇ ταπεινώσει τὰ ὑψηλά, τῇ πτωχείᾳ τὰ πλούσια. Πάτερ Ἱεράρχα Ἀνδρέα, πρέσβευε Χριστῷ τῷ θεῷ,

σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

Ἕτερον Ἀπολυτίκιον (Κατέβασμα)
Ἦχος πλ. α’. Τόν συνάναρχον Λόγον.
Τοῦ Δαβίδ τήν κινύραν Πάτερ μιμούμενος, ἐν Ἐκκλησία Ὁσίων προσάδεις ἄσμα καινόν, ὡς σοφός ὑφηγητής τοῦ θείου Πνεύματος, σύ γάρ ἐβρόντησας ἡμῖν, τάς τῆς χάριτος ὠδάς, καί λόγον δικαιοσύνης, Ἀνδρέα Πατέρων κλέος, πρός σωτηρίαν τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

Ἕτερον Ἀπολυτίκιον
Ἦχος πλ. β’.
Ὀρθοδοξίας ὁδηγέ, εὐσεβείας διδάσκαλε καὶ σεμνότητος, τῆς οἰκουμένης ὁ φωστήρ, Ἀρχιερέων θεόπνευστον ἐγκαλλώπισμα, Ἀνδρέα σοφέ, ταῖς διδαχαῖς σου πάντας ἐφώτισας, λύρα τοῦ Πνεύματος. Πρέσβευε Χριστῷ τῷ Θεῷ, σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

Ἕτερον Ἀπολυτίκιον (Κατέβασμα)
Ἦχος δ΄. Ταχύ προκατάλαβε.
Σοφία διέπρεψας, καί ἀρετῶν τῶ φωτί, καί Κρήτης γεγένησαι, ἀρχιερεύς εὐκλεής, Ἀνδρέα Πατήρ ἡμῶν, ὅθεν ἐν Ἐρεσῶ δέ, κοιμηθείς Ἱεράρχα, ταύτην καθαγιάζεις,τῶ ἁγίω σου σκήνει, αἰτούμενος τοῖς πᾶσιν, εἰρήνην καί θεῖον ἔλεος.

Κοντάκιον
Ἦχος β’. Τὰ ἄνω ζητῶν.
Σαλπίσας τρανῶς, τὰ θεῖα μελωδήματα, ἐδείχθης φωστήρ, τῷ κόσμῳ τηλαυγέστατος, τῷ φωτί λαμπόμενος, τῆς Τριάδος Ἀνδρέα Ὅσιε· ὅθεν πάντες βοῶμέν σοι, Μὴ παύσῃ πρεσβεύων ὑπὲρ πάντων ἡμῶν.

Κάθισμα
Ἦχος πλ. δ’. Τὴν Σοφίαν καὶ Λόγον.
Λαμπρυνθεὶς τὴν καρδίαν θείῳ φωτί, ἐξηρεύξω δογμάτων φωτοειδῆ, μακάριε λόγια, καὶ τὸν κόσμον ἐφώτισας, γεγονὼς δὲ θεῖον, τοῦ Πνεύματος ὄργανον, ἡδυτάτοις φθόγγοις, ἡδύνεις ἑκάστοτε, πάντων τὰς καρδίας, ἀνυμνῶν τὴν Τριάδα, Ἁγίων τὰ τάγματα, καὶ Παρθένον τὴν ἄχραντον, ὦ Ἀνδρέα πανεύφημε· Πρέσβευε Χριστῷ τῷ Θεῷ, τῶν πταισμάτων ἄφεσιν δωρήσασθαι, τοῖς ἑορτάζουσι πόθῳ, τὴν ἁγίαν μνήμην σου.

Μεγαλυνάριον
Χαίροις εὐσεβείας θεῖος αὐλός, καὶ τῆς Ἐκκλησίας, θεορρήμων ὑφηγητής· χαίροις ὁ ἐν λόγοις, καὶ ᾄσμασιν ἐνθέοις, Τριάδα μεγαλύνων, Ἀνδρέα πάνσοφε.
Ιερά Λείψανα: Η Κάρα του Αγίου βρίσκεται στην Μονή Βατοπεδίου Αγίου Όρους.

Αποτμήματα του Ιερού Λειψάνου του Αγίου βρίσκονται στις Μονές Διονυσίου και Ξηροποτάμου Αγίου Όρους., Υψηλού και Λειμώνος Λέσβου, Άνω Ξενιάς Αλμυρού Μαγνησίας και στον ομώνυμο Ναό Ερεσσού Λέσβου.

Οπτικοακουστικό Υλικό

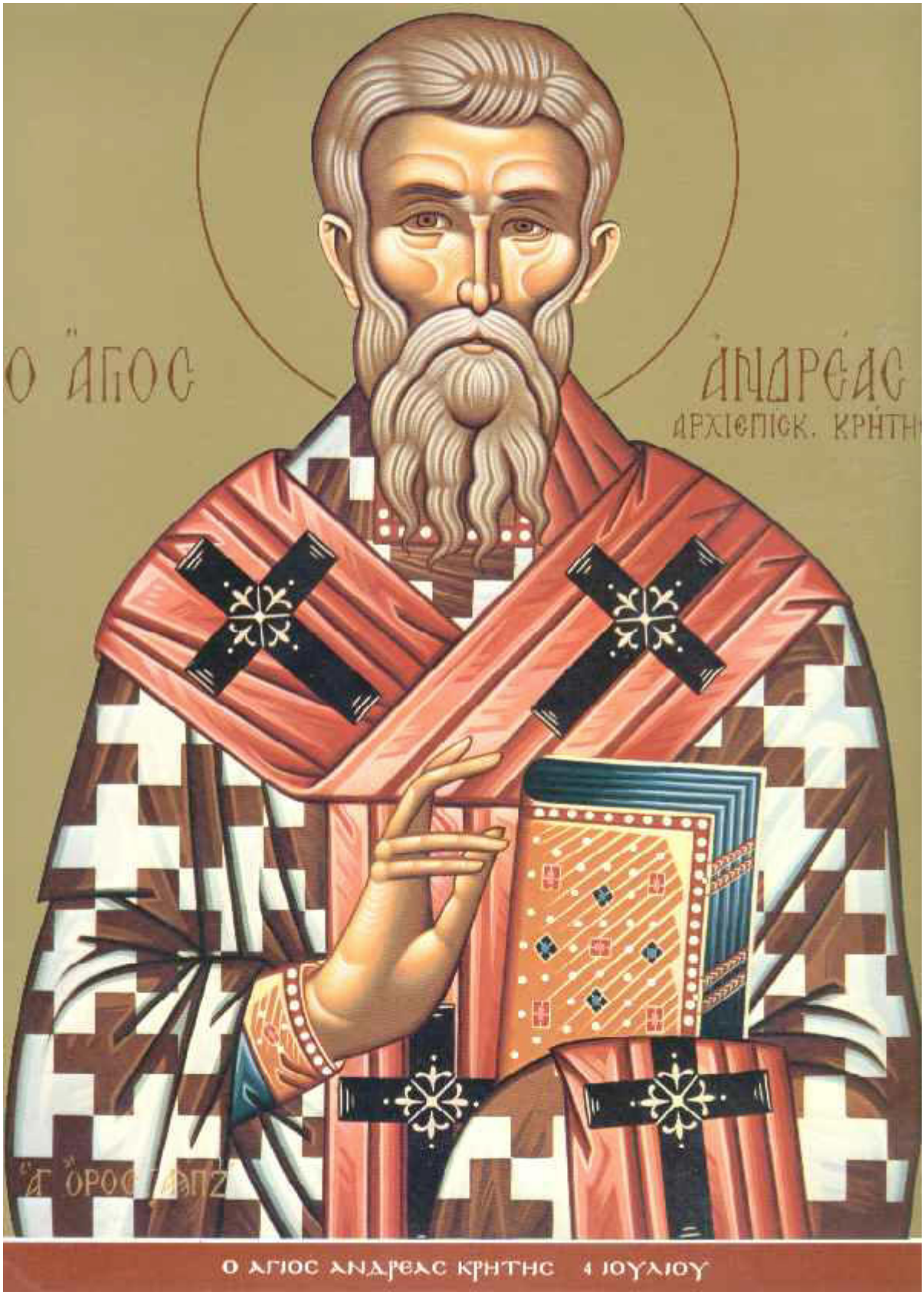
Ακούστε το απολυτίκιο!

Ακούστε το απολυτίκιο!

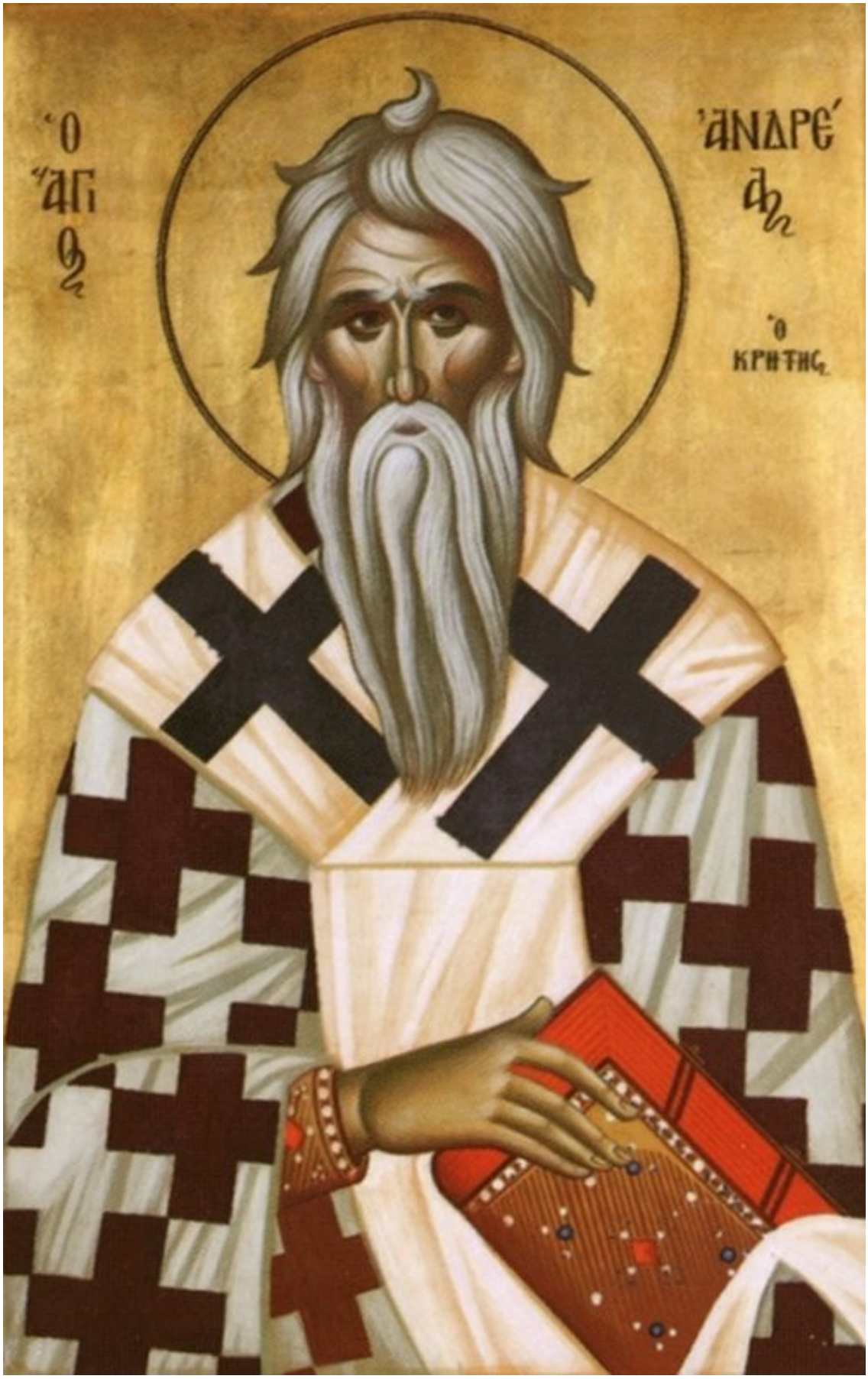
https://www.youtube.com/watch?v=3HONWAcj5VM
Ὁ Μέγας Κανών • Ποίημα Ἁγίου Ἀνδρέου Κρήτης

Ακολουθία του Μεγάλου Κανόνος Ἐγκώμιον τοῦ ἁγ. Ἀνδρέου Κρήτης τοῦ ἱεροσολυμίτου εἰς τὸν ἅγ. Γεώργιον

Αγιογραφίες / Φωτογραφίες

Άγιος Ανδρέας ο Ιεροσολυμίτης Αρχιεπίσκοπος Κρήτης

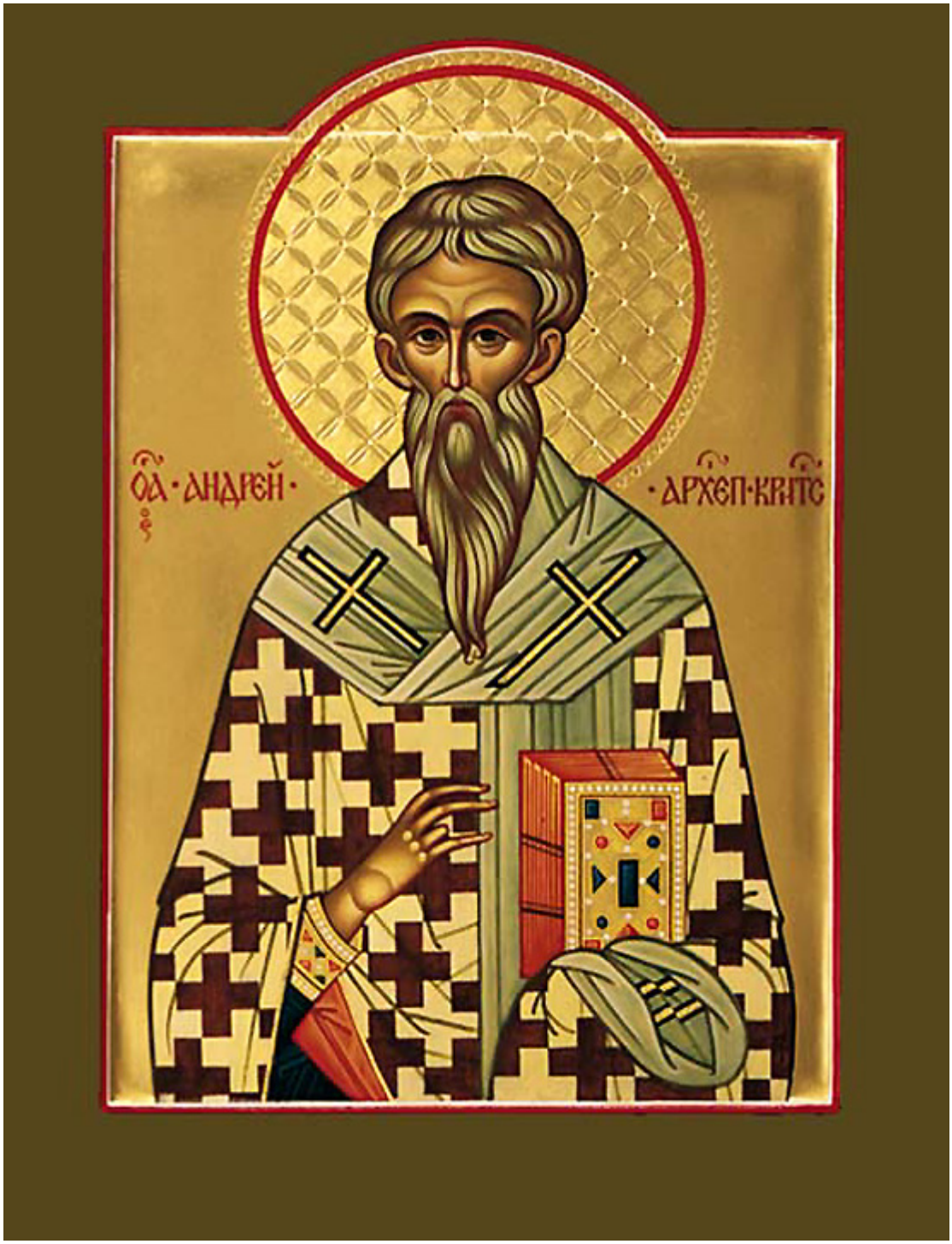

Ὁ Ἅγι
Ἀνδρέ
Ὁ Κρήτης

Ὁ Ἅγιος
Ἀνδρέας
Κρήτης
ΠΡΟΣΧΕΣ ΚΥΡΙ

Κουδουμά, δια χειρός Παναγιώτη Μόσχου (2006)

Άγιος Ανδρέας ο Ιεροσολυμίτης
Αρχιεπίσκοπος Κρήτης

Άγιος Ανδρέας ο Ιεροσολυμίτης Αρχιεπίσκοπος Κρήτης

Κύρια πηγή: *saint.gr*